

JAK SPRAWDZIĆ KONTRAHENTA W KWESTII JEGO REPREZENTACJI I STANU FINANSÓW?

1. Źródła informacji o spółkach handlowych-kontrahentach	str. 1	6. Spółkę partnerską może reprezentować zarząd	str. 3
2. Ustalenie i weryfikacja zasad reprezentacji spółki handlowej	str. 2	7. Można monitorować kontrahenta	str. 4
3. Skutki naruszenia zasad reprezentacji spółki dla ważności umowy z tą spółką	str. 3	8. Narzędzie, które pozwala sprawdzić, czy kontrahent ma układ ratalny z US lub ZUS	str. 4
4. Czy prokurent musi mieć pełnomocnictwo?	str. 3	9. Układ ratalny a zaświadczenie o niezaleganiu z opłatą składek	str. 4
5. Dodatkowe zabezpieczenia od spółki w związku z zawarciem umowy	str. 3		

1. Źródła informacji o spółkach handlowych-kontrahentach

Skuteczne prowadzenie biznesu wymaga rozpoznania otoczenia gospodarczego. Jego elementem jest uzyskiwanie informacji o kontrahentach celem sprawdzenia zasad jego reprezentacji, co jest szczególnie istotne w przypadku kontrahentów działających w ramach spółek oraz oceny ich wiarygodności i wypłacalności. Szereg takich informacji można zdobyć w sieci od ręki i za darmo. Wystarczy tylko odpowiednio szukać i analizować dane. Jest to tzw. biały wywiad, czyli rozpoznanie z ogólnodostępnych źródeł (ang. open source intelligence – OSINT). Chodzi tu zarówno o dane oficjalnie udostępniane w publicznych rejestrach, jak i dane niemające charakteru urzędowego – opinie na otwartych grupach dyskusyjnych czy dane publikowane na portalach społecznościowych.

Ilość publicznie udostępnianych w sieci danych o podmiotach jest ogromna. Warto do nich sięgnąć przed nawiązaniem współpracy z nowym kontrahentem.

KRS podstawowym źródłem wiedzy o spółkach

Podstawowe informacje identyfikacyjne kontrahent – spółka handlowa z reguły podaje sam, tj. firmę (nazwę przedsiębiorcy) i numery NIP, REGON czy KRS. Mając któryś z trzech ostatnich identyfikatorów, można ustalić również pozostałe, a także i inne dodatkowe dane, jak np. adres rejestrowy czy adres prowadzenia działalności. Do tego celu wystarczy posłużyć się urzędowymi wyszukiwarkami KRS. Podstawowe dane identyfikacyjne pozwalają następnie przeszukiwać kolejne bardziej szczegółowe bazy danych.

W KRS możemy sprawdzić w szczególności sposób reprezentacji podmiotu i osoby uprawnione do działania za spółkę handlową. Dane dotyczące sposobu reprezentacji oraz osób uprawnionych do reprezentacji podmiotu w toku jego normalnej działalności ujawnione są w dziale drugim rejestru

przedsiębiorców KRS. Więcej na temat sprawdzenia zasad reprezentacji spółki handlowej patrz pkt 2 dodatku.

Inne dane z KRS

W KRS przedsiębiorcy można znaleźć informacje o wysokości kapitału zakładowego (w odniesieniu do niektórych typów spółek), a także o danych wspólników i członkach organów, co jest istotne z punktu widzenia badania powiązań kapitałowo-osobowych.

Analizując dane z KRS, należy zwrócić uwagę na ewentualne wpisy w dziale czwartym i szóstym. W dziale czwartym można znaleźć informacje o zaległościach publicznoprawnych albo zobowiązaniach cywilnoprawnych stwierdzonych tytułem wykonawczym. Z kolei w dziale szóstym znajdują się m.in. niektóre informacje dotyczące likwidacji, upadłości i restrukturyzacji. Tego rodzaju wpisy powinny być traktowane jako czerwone światło dla współpracy z przedsiębiorcą.

Dane ze sprawozdań finansowych

Bogatym źródłem informacji o przedsiębiorcy są jego sprawozdania finansowe. W przypadku podmiotów podlegających wpisowi do KRS, do których ma zastosowanie ustawa o rachunkowości (w tym wszystkich spółek kapitałowych), złożone do sądu sprawozdania i inne dokumenty można ściągnąć od ręki. Wystarczy skorzystać z portalu ekrs.ms.gov.pl i wybrać zakładkę „Przeglądarka dokumentów finansowych”. Po podaniu nr KRS podmiotu można dotrzeć do jego dokumentów. Pliki ze ściągniętymi sprawozdaniami finansowymi można wyświetlać np. dzięki funkcjonalności ministerialnego portalu e-Sprawozdania Finansowe.

Informacje uzyskane z przeglądarki dokumentów finansowych mają zasadniczą wadę – brak ich aktualności. Sprawozdania są składane za lata obrotowe, które najczęściej pokrywają się z lata-

mi kalendarzowymi. Termin do złożenia takich sprawozdań może przypadać nawet w lipcu roku kolejnego, a składanie sprawozdań po terminie nie należy do rzadkości. W konsekwencji w drugiej połowie 2024 r. można często uzyskać dane sięgające końca 2023 r.

Inną funkcjonalnością Portalu Rejestrów Sądowych jest przeglądarka akt rejestrowych. I tam można znaleźć ciekawe informacje, np. niektóre protokoły zgromadzeń wspólników czy aktualne dane adresowe członków organów spółek.

Nie tylko KRS

Poza KRS szczególnie godna polecenia jest wyszukiwarka Krajowego Rejestru Zadłużonych (KRZ). W KRZ ujawnia się dane podmiotów niewypłacalnych, zagrożonych niewypłacalnością lub o podmiotach, wobec których umorzono bezskuteczną egzekucję, a także tzw. alimenciarzy (patrz pkt 7 dodatku).

Ważnym źródłem informacji może być też Rejestr Należności Publicznoprawnych. Jest to baza dłużników, których wierzycielami są urzędy skarbowe i jednostki samorządu terytorialnego (patrz pkt 7 dodatku).

Poza tym warto sprawdzić bazę SUDOP o pomocy publicznej udzielanej przedsiębiorcom (patrz pkt 8 dodatku). Zarówno KRS, jak i bazę SUDOP warto przejrzeć, gdy ustalana jest kwestia wypłacalności kontrahenta.

Sprawdzić warto też wspólników

W przypadku spółek handlowych badanie danej spółki jako kontrahenta warto rozszerzyć na wspólników czy członków zarządu. Ich numery PESEL czy KRS można znaleźć w odpisach z KRS, a następnie wykorzystać do przeszukiwania baz Krajowego Rejestru Zadłużonych. To warte polecenia rozwiązanie, które pozwala zidentyfikować spółki zarządzane przez niewypłacalne osoby. Zakładanie takich spółek

może być próbą uzyskania drugiego czy kolejnego wcielenia w życiu gospodarczym.

Jeśli spółka jest elementem większej grupy kapitałowej, warto skorzystać z wyszukiwarki CRBR, aby ustalić dane osób fizycznych faktycznie kontrolujących spółkę.

Informacje od kontrahenta

Dobrowolne podawanie przez przedsiębiorców informacji o swojej sytuacji prawnej i ekonomicznej

wciąż nie należy do dobrych obyczajów przy nawiązywaniu współpracy gospodarczej. Nie ma jednak przeszkód, aby poprosić potencjalnego kontrahenta np. o okazanie zaświadczenia o niezaleganiu z uiszczaniem podatków czy składek, a także i innych danych. Uzyskiwanie takich dokumentów drogą elektroniczną obecnie nie wiąże się z opłatami i nie nastręcza trudności organizacyjnych.

Wybrane adresy internetowe z informacjami o kontrahentach – spółkach handlowych

1. WWW oficjalne:

- wyszukiwarka-krs.ms.gov.pl – pozwala ustalić aktualny i historyczny stan wpisów w KRS podmiotu,
- krz.ms.gov.pl – portal dostępowy Krajowego Rejestru Zadłużonych,
- ekrs.ms.gov.pl/rdf/pd/search_df – przeglądarka dokumentów finansowych składanych do KRS zgodnie z ustawą o rachunkowości; sprawozdania finansowe i sprawozdania z działalności to bogate źródło informacji o kontrahencie,
- rar.ms.gov.pl – przeglądarka akt rejestrowych podmiotów wpisanych do KRS pozwala przeglądać dokumenty stanowiące podstawę wpisów do KRS; mogą być istotne np. dla oceny m.in. obniżania kapitału zakładowego przez kontrahenta,
- www.podatki.gov.pl/wykaz-podatnikow-vat-wyszukiwarka – tzw. biała lista VAT, która pozwala zweryfikować status podatnika VAT i ustalić numer rachunku bankowego do płatności należności,
- www.podatki.gov.pl/crbr/- wyszukiwarka Centralnego Rejestru Beneficjentów Rzeczywistych; ułatwia ustalenie osób fizycznych faktycznie kontrolujących m.in. spółki handlowe,
- konto w e-Urzędzie Skarbowym umożliwia każdemu zainteresowanemu (bezpłatnie) dostęp do Rejestru Należności Publicznoprawnych; aby skorzystać z tej funkcji, trzeba zalogować się z użyciem profilu zaufanego, bankowości elektronicznej, e-dowodu lub aplikacji mObywatel; po zalogowaniu należy w zakładce „Nasze serwisy” kliknąć link „RNP” i nastąpi przekierowanie do rejestru; RNP umożliwi sprawdzić, czy kontrahent jest dłużnikiem urzędu skarbowego czy jednostki samorządu terytorialnego,
- sudop.uokik.gov.pl – wyszukiwarka danych o pomocy publicznej; pozwala ustalić, czy podmiot uzyskał pomoc w postaci odroczenia terminu zapłaty albo rozłożenia na raty zaległości publicznoprawnych (np. składek ZUS lub podatków),
- wyszukiwarka-msig.ms.gov.pl – wyszukiwarka danych publikowanych w Monitorze Sądowym i Gospodarczym; są tu przede wszystkim obwieszczenia o wpisach do KRS, ale również o niektórych postępowaniach sądowych.

2. WWW nieoficjalne

Spośród nieoficjalnych źródeł informacji z internetu warto zwrócić uwagę na giełdy długów (upubliczniają one informacje o wierzytelnościach przeznaczonych na sprzedaż) czy na portale społecznościowe jako moc informacji prosto od źródła.

2. Ustalenie i weryfikacja zasad reprezentacji spółki handlowej

Podpisując umowę ze spółką handlową, trzeba znać sposób reprezentacji obowiązujący w spółce oraz dane osób uprawnionych do złożenia podpisów pod kontraktem. W toku normalnej działalności za spółkę handlową mogą działać wspólnicy, ewentualnie członkowie zarządu zgodnie ze sposobem reprezentacji obowiązującym w spółce. Zasady ich działania za spółkę określają przepisy Kodeksu spółek handlowych. Jednak o tym, w jakim zakresie mają one zastosowanie w danej spółce, rozstrzyga treść umowy spółki (statutu). Przy tym kontrahenci spółki nie muszą zapoznawać się z tekstem umowy/statutu, gdyż informacje o sposobie reprezentacji spółki handlowej i o osobach uprawnionych do reprezentacji podlegają ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorców KRS. Sprawdzenie tych informacji pozwala za zabezpieczyć kontrahentowi spółki jego interesy.

Poza tym za spółkę handlową może działać prokurent bądź pełnomocnik. Co ważne, dane prokurentów także podlegają ujawnieniu w rejestrze przedsiębiorców KRS.

Gdzie i kiedy sprawdzić dane?

Organ uprawniony do reprezentowania podmiotu, sposób reprezentacji oraz dane osób uprawnionych do reprezentacji spółki w toku jej normalnej działalności ujawnione są w dziale drugim rejestru przedsiębiorców KRS. Niżej artykuł nie dotyczy spółek, które są w likwidacji, upadłości czy restrukturyzacji oraz tych, dla których został ustanowiony kurator. Tym samym sprawdzając dane spółki w odpisie (wydruku) z KRS, w działach piątym i szóstym nie powinno być informacji dotyczących takich okoliczności.

Dane z rejestru przedsiębiorców można sprawdzić, korzystając z „Wyszukiwarki KRS”. Umożliwia ona dostęp do pełnych i aktualnych danych rejestrowych KRS poprzez pobranie darmowego wydruku odpowiadającego odpisowi pełnemu/aktualnemu z KRS. Dostępna jest ona przez Portal Rejestru Sądowych (www.prs.ms.gov.pl), zakładka „Krajowy Rejestr Sądowy”, a następnie „Wyszukiwarka KRS”.

Dane w KRS najlepiej sprawdzić wcześniej, a także w dniu podpisania umowy, a wydruk (odpis) z KRS spółki z tego dnia podpiąć do niej na potwierdzenie zachowania sposobu reprezentacji spółki w nim ujawnionego. Może to być też wydruk pełny pobrany po dniu podpisania umowy. Wydruk aktualny z KRS zawiera dane z rejestru uwidocznione w nim na dany moment. Natomiast wydruk pełny z KRS pozwala prześledzić historyczne dane dotyczące spółki.

O czym jeszcze trzeba wiedzieć?

Korzystając z danych z KRS, należy mieć na uwadze, że wpisy w rejestrze przedsiębiorców dzielą się na prawotwórcze (tj. takie, które są niezbędne do zmiany np. umowy spółki z o.o.) i ujawniające (informują one jedynie o okolicznościach już zaistniałych). W przypadku sposobu reprezentacji i osób uprawnionych

do reprezentacji przeważają wpisy ujawniające. Wyjątek stanowi sposób reprezentacji spółki z o.o., prostej spółki akcyjnej oraz spółki akcyjnej, a według przeważającego poglądu także w przypadku spółki komandytowo-akcyjnej. Do zmiany sposobu reprezentacji tych spółek nie wystarcza bowiem wprowadzenie zmian do umowy spółki, konieczne jest także ich ujawnienie w KRS. Oznacza to, że w dniu podpisania umowy z kontrahentem będącym np. spółką z o.o., spółka ta powinna być reprezentowana na zasadach ujawnionych w KRS. Twierdzenie to jest aktualne także wówczas, gdy przed podpisaniem danej umowy wspólnicy podjęli uchwałę w sprawie zmiany umowy spółki w kwestii sposobu reprezentacji i uchwała ta została umieszczona w protokole sporządzonym w formie aktu notarialnego. Istotne jest bowiem to, że zmiany te będą w pełni skuteczne dopiero z chwilą wpisania ich do KRS.

Wpis do KRS może być nieaktualny

Zupełnie odmiennie przedstawia się ta kwestia co do sposobu reprezentacji spółek osobowych czy też w odniesieniu do wspólników czy członków zarządu każdej spółki handlowej. Informacje z KRS w tym zakresie jedynie ujawniają zaistniałe fakty, np. powołania nowej osoby do zarządu (por. postanowienie SN z dnia 23 lipca 2020 r., sygn. akt IV CSK 75/20). Stąd też treść rejestru przedsiębiorców czasami nie jest zgodna z rzeczywistością. Może zatem zdarzyć się, że osoba figurująca jeszcze w KRS nie jest już wspólnikiem czy członkiem zarządu. Podpisanie przez taką osobę umowy za spółkę z o.o. jest przykładem naruszenia zasad reprezentacji spółki. Przy tym jednak regulacje ustawy o KRS chronią kontrahentów spółki, którzy w dobrej wierze będą opierać się na danych ujawnionych w rejestrze. Ustawa o KRS ustanawia bowiem domniemanie prawdziwości danych wpisanych do rejestru i reguluje skutki działania w zaufaniu do wpisów (zob. art. 14–17 ustawy o KRS – Dz. U. z 2024 r. poz. 979). Ogólnie rzecz ujmując, osoba trzecia nie ma obowiązku poszukiwania danych o spółce ze źródeł innych niż wpis w rejestrze. Przy tym jednak z ochrony wynikającej z ustawy o KRS nie korzystają osoby, które wiedziały o tym, że wpis do KRS nie odpowiada rzeczywistości, gdyż np. zostały poinformowane przez spółkę o tym, że skład zarządu uległ zmianie. Można zatem stwierdzić, że sprawdzenie danych spółki w KRS to podstawowy obowiązek kontrahenta. Z kolei przepisy Kodeksu cywilnego pozwalają określić, jaką sankcją dotknięta jest umowa zawarta przez nieprawidłowo reprezentowaną spółkę (patrz pkt 3 dodatku).

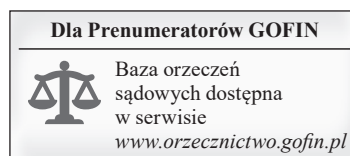
Gdy w spółce obowiązuje mieszana reprezentacja

Nierzadko można spotkać spółki, w których obowiązuje reprezentacja łączna dla składania przez wspólników/członków zarządu oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych spółki powyżej określonej ich wartości. Oznacza to, że w spółce obowiązuje reprezentacja jednoosobowa

do wysokości określonej kwoty, powyżej zaś łączna (por. postanowienia SN z dnia 26 listopada 2010 r., sygn. akt IV CZ 115/10, oraz z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. akt IV CZ 119/10). Taki sposób reprezentacji jest, co do zasady, dopuszczalny i ujawniany w KRS, choć jego zastosowanie w praktyce może budzić wątpliwości, czy wymagane są dwa podpisy czy jeden, np. gdy mamy do czynienia ze świadczeniami okresowymi. Jeśli one wystąpią, wówczas warto domagać się, aby spółka była reprezentowana w taki sposób, który zapewni największą ochronę dla kontrahenta. Przykładowo, gdy pojawią się wątpliwości, czy do konkretnej umowy ma zastosowanie reprezentacja jednoosobowa czy łączna, np. przy umowach, w których nie można z góry jasno określić wartości świadczeń, wówczas należy domagać się złożenia podpisów zgodnie z reprezentacją łączną.

Z kolei gdy przedstawiciel spółki próbuje większy kontrakt rozbić np. na dwie umowy w celu uniknięcia konieczności przestrzegania łącznego sposobu reprezentacji spółki ujawnionego w KRS, wtedy propozycja ta może stanowić obejście obowiązującego w spółce sposobu reprezentacji. W takim przypadku także należy domagać się zachowania łącznego sposobu reprezentacji.

Przy tym podpisy pod umową za spółkę nie muszą być składane jednocześnie. Potwierdził to SN w wyroku z dnia 26 sierpnia 2009 r., sygn. akt I CSK 32/09, i postanowieniu z dnia 25 kwietnia 2022 r., sygn. akt I CSK 498/22. W takim jednak przypadku trzeba mieć na uwadze, że umowa zostaje zawarta z chwilą złożenia ostatniego wymaganego podpisu.

Inne kwestie

Wątpliwości może rodzić też sytuacja, gdy w wydruku z KRS spółki kapitałowej jest wpisany tylko jeden członek zarządu, a zgodnie z ujawnionym sposobem reprezentacji spółka powinna być reprezentowana przez członka zarządu z innym członkiem zarządu lub prokurentem. Jest to zatem wymóg łącznej reprezentacji spółki. W takich okolicznościach należy zwrócić się do spółki-kontrahenta o udzielenie informacji, czy jednoosobowy skład zarządu jest zgodny z umową (statutem) spółki kapitałowej. Wymóg łącznej reprezentacji takiej spółki przez członka zarządu z innym członkiem zarządu lub prokurentem ma zastosowanie wyłącznie do zarządu wieloosobowego. Gdy w skład zarządu spółki wchodzi tylko jedna osoba, wówczas na mocy odpowiednio art. 205 § 1 zd. 1 K.s.h., art. 300⁶⁶ § 1, art. 300⁷⁸ K.s.h. oraz art. 373 § 1 zd. 1 K.s.h. (Dz. U. z 2024 r. poz. 18) jest ona upoważniona, działając jako zarząd spółki (rada dyrektorów), do składania oświadczeń woli w imieniu spółki, w tym również do podpisywania pełnomocnictw. W takiej sytuacji bez znaczenia pozostają wpisy w KRS dotyczące sposobu

Ustalenie zasad reprezentacji spółki handlowej w toku jej normalnej działalności – checklista

I – Ustal, czy spółkę przy podpisywaniu umowy mają reprezentować wspólnicy/członkowie zarządu (patrz pkt II), czy prokurent (patrz pkt III) albo pełnomocnik (patrz pkt IV)

W każdym przypadku zadaj o dołączenie do umowy wydruku z KRS z danymi na dzień podpisania umowy (pkt II, III)/pełnomocnictwa, w przypadku gdy umowę ma podpisać zwykły pełnomocnik (pkt IV).

II – Przykładowa lista kontrolna ustalenia zasad reprezentacji spółki, gdy mają za nią działać wspólnicy/członkowie zarządu

- ✓ Sprawdź w KRS sposób reprezentacji oraz dane wspólników/członków zarządu uprawnionych do reprezentacji spółki.
- ✓ Wymagaj, aby pod umową zostały złożone podpisy (podpis) zgodnie ze sposobem reprezentacji ujawnionym w KRS przez osoby uprawnione do tego. Jeśli spółka powołuje się na zmiany, które nie są ujawnione w KRS, domagaj się przekazania dokumentów potwierdzających zmiany i podepnij je do umowy (patrz uwagi w tekście).

III – Przykładowa lista kontrolna ustalenia zasad reprezentacji spółki, gdy ma za nią działać prokurent

- ✓ Sprawdź dane prokurenta w KRS. Jeśli jest to prokura samostanna (samodzielna), wówczas prokurent może indywidualnie działać za spółkę. Natomiast gdy w KRS jest informacja, że prokura jest łączna, wówczas prokurent musi działać z inną osobą (osobami) w celu reprezentowania spółki. Wymagaj, aby zostały zachowane warunki dotyczące prokury łącznej ujawnione w wydruku z KRS.
- ✓ Sprawdź (w każdym przypadku), czy umowa dotyczy czynności wymienionych w art. 109³ K.c. Są to czynności w zakresie zbycia przedsiębiorstwa, dokonania czynności prawnej, na podstawie której następuje oddanie go do czasowego korzystania oraz zbywania i obciążania nieruchomości. W przypadku tych czynności prokurent musi legitymować się pełnomocnictwem do poszczegółnej czynności (art. 109³ K.c.).

IV – Przykładowa lista kontrolna ustalenia zasad reprezentacji spółki, gdy ma za nią działać pełnomocnik

- ✓ Poproś o okazanie pełnomocnictwa. W sytuacji gdy spółkę reprezentują zwykli pełnomocnicy, wówczas muszą oni legitymować się pełnomocnictwem udzielonym przez prawidłowo reprezentowaną spółkę. Sprawdź zatem, czy pełnomocnictwo zostało podpisane przez osoby uprawnione do reprezentowania spółki (patrz pkt II i III). Jeśli pełnomocnik nie jest w stanie przedstawić wydruku aktualnego z taką datą, należy sprawdzić dane, korzystając z wydruku pełnego z KRS.

reprezentacji spółki. Nie mogą one bowiem ograniczać podstawowej reguły reprezentacji spółki przez zarząd. Pogląd ten jest utrwalony w orzecznictwie Sądu Najwyższego czy Naczelnego Sądu Administracyjnego (por. m.in. postanowienia NSA z dnia: 22 kwietnia 2022 r., sygn. akt II GZ 90/22, 13 stycznia 2022 r., sygn. akt II GZ 475/21 czy postanowienie SN z dnia 17 lutego 2011 r., sygn. akt IV CZ 119/10).

Prokurenci spółki

Poza osobami uprawnionymi zgodnie z K.s.h. do reprezentacji spółki handlowej mogą za nią działać także prokurenci. Prokura to specjalne pełnomocnictwo, które ma ustawowo określony zakres umocowania (art. 109¹ i następne K.c. – Dz. U. z 2024 r. poz. 1061 ze zm.). W spółce można zatem ustanowić jednego lub kilku prokurentów, z których każdy może działać samodzielnie bądź wspólnie.

W związku z tym, że udzielenie, jak i wygaśnięcie prokury podlega zgłoszeniu do KRS, kontrahent może i powinien sprawdzić dane prokurenta i rodzaj prokury w KRS. Wpisywane są one do rejestru przedsiębiorców do działu drugiego, rubryki trzeciej. W szczególności należy upewnić się, czy spółka udzieliła prokury samodzielnej czy łącznej. Gdy w spółce jest kilku prokurentów, a udzielono im prokury samodzielnej (samoistnej), każdy z nich jest umocowany do dokonywania czynności prawnych w imieniu przedsiębiorcy. Z kolei w przypad-

ku prokury łącznej niezbędne jest działanie prokurenta z inną osobą/osobami stosownie do sposobu wykonywania prokury łącznej.

Od prokury łącznej należy odróżnić reprezentację łączną mieszaną. Prokurent może bowiem reprezentować spółkę łącznie ze wspólnikiem czy członkiem zarządu, współuczestnicząc w realizacji ich prawa do reprezentowania spółki.

Prokura może być w każdym czasie odwołana. Prokurent nie może działać za spółkę, która jest w likwidacji bądź upadłości. Poza tym prokura wygasa wskutek śmierci prokurenta, przekształcenia czy wykreślenia spółki z rejestru przedsiębiorców.

Zwykły pełnomocnik

Spółkę handlową może reprezentować też zwykły pełnomocnik, czyli osoba, której udzielono pełnomocnictwa na ogólnych zasadach wynikających z Kodeksu cywilnego. Przepisy nie przewidują możliwości ujawnienia w KRS informacji o powołaniu przez spółkę handlową pełnomocnika innego niż prokurenta.

Jeśli spółkę reprezentuje pełnomocnik, wówczas należy sprawdzić, czy pełnomocnictwo jest podpisane zgodnie ze sposobem reprezentacji obowiązującym w spółce. Jeżeli do ważności czynności prawnej potrzebna jest szczególna forma, pełnomocnictwo do dokonania tej czynności powinno być udzielone w tej samej formie (art. 99 § 1 K.c.).

3. Skutki naruszenia zasad reprezentacji spółki dla ważności umowy z tą spółką

Nierzadko dochodzi do błędów w reprezentacji spółki. Może zdarzyć się, że wykorzystując je, same spółki czy ich kontrahenci próbują podważyć umowy z tego tylko powodu, że nie chcą być już nimi związani. Aktualnie nie jest to już takie proste. O tym, kto powinien złożyć podpis pod umową za spółkę handlową, decydują zasady reprezentacji spółki, w tym w szczególności niezbędne jest przestrzeganie sposobu jej reprezentacji. Poza tym mogą działać za nią tylko uprawnione do tego osoby (patrz pkt 2 dodatku). Ustawa o KRS ustanawia domniemanie prawdziwości danych wpisanych do rejestru i skutki działania w zaufaniu do wpisów (por. art. 14–18 ustawy o KRS), a przepisy Kodeksu cywilnego pozwalają określić, jaką sankcją dotknięta jest umowa zawarta przez nieprawidłowo reprezentowaną spółkę.

Zasady z Kodeksu cywilnego

Przepisy Kodeksu cywilnego odrębnie normują skutki zawarcia umowy np. z przekroczeniem zakresu umocowania w przypadku, gdy umowę zawiera tzw. rzekomy organ osoby prawnej i gdy czyni to pełnomocnik (art. 39 i art. 103 K.c.). Aktualnie regulacje te mają zbliżone brzmienie. Chronią one osobę trzecią i podmiot reprezentowany. W świetle art. 39 § 1 K.c., jeżeli zawierający umowę jako organ osoby prawnej nie ma umocowania albo przekroczy jego zakres, ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez osobę prawną (tu: spółkę kapitałową), w której

imieniu umowa została zawarta. Jest to tzw. sankcja bezskuteczności zawieszonej. Regulacja ta oznacza, że jeśli umowę zawarł członek zarządu, którego mandat wygaśł np. z powodu upływu kadencji czy uprawnienia się wyroku skazującego za przestępstwo wymienione w art. 18 K.s.h., ważność umowy zależy od jej potwierdzenia przez spółkę. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do uchwały 7 sędziów z dnia 14 września 2007 r., sygn. akt III CZP 31/07, podkreślił, że zastosowanie sankcji bezskuteczności zawieszonej skutecznie chroni interesy osoby prawnej, której zasady reprezentacji zostały naruszone, poza tym wyklucza kwestionowanie czynności prawnej przez kontrahenta osoby prawnej tylko dlatego, że czynność ta przestała mu odpowiadać.

Druga strona może wyznaczyć osobie prawnej, w której imieniu umowa została zawarta, odpowiedni termin do potwierdzenia umowy. Staje się wolna po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu (art. 39 § 2 K.c.).

Można potwierdzić umowę

Jeśli prawidłowo reprezentowana spółka potwierdzi umowę, wówczas czynność prawna pozostaje w mocy. Potwierdzenie umowy przez prawidłowo reprezentowaną osobę prawną, o ile do ważności umowy nie jest wymagana forma szczególna, nie musi mieć sformalizowanego charakteru (a contrario art. 63 § 2 K.c.). Może być wyrażone przez potwierdzającego dowolnie, jeżeli ujawnia

jego wolę w sposób dostateczny (np. poprzez przystąpienie przez niego do wykonywania umowy). Gdy np. umowa pożyczki z wadliwą reprezentacją pożyczkodawcy została zawarta na piśmie i na piśmie zostało złożone przez dwóch członków zarządu oświadczenie o wypowiedzeniu tej umowy, to w tym oświadczeniu o wypowiedzeniu umowy zawarte jest też w sposób dorozumiany oświadczenie o jej potwierdzeniu (por. uzasadnienie do postanowienia SN z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt I CSK 2810/22).

Art. 39 K.c. otrzymał omawiane brzmienie z dniem 1 marca 2019 r. Przy tym regulacja ta w omawianym brzmieniu ma zastosowanie także do czynności prawnych dokonanych przed dniem wejścia w życie tej regulacji (tj. przed 1 marca 2019 r.), jeżeli nie były one przedmiotem prawomocnie zakończonych przed tym dniem postępowań sądowych w sprawach cywilnych (art. 35 ustawy nowelizującej – Dz. U. z 2018 r. poz. 2244).

Brak potwierdzenia

W razie braku potwierdzenia umowy ten, kto zawarł ją jako organ osoby prawnej, obowiązany jest do zwrotu tego, co otrzymał od drugiej strony w wykonaniu umowy, oraz do naprawienia szkody, którą druga strona poniosła przez to, że zawarła umowę, nie wiedząc o braku umocowania lub o przekroczeniu jego zakresu (art. 39 § 3 K.c.). Regulację tę stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy

czynność prawna została dokonana w imieniu osoby prawnej, która nie istnieje.

Szkodą drugiej strony umowy może być jej wiarygodność, która pozostała niezaspokojona na skutek działania za spółkę przez jej byłego członka zarządu (zob. wyrok SN z dnia 17 stycznia 2017 r., sygn. akt IV CSK 143/16).

Jednostronne czynności

Opisane zasady nie dotyczą jednostronnych czynności prawnych dokonanych przez działającego jako organ osoby prawnej bez umocowania albo z przekroczeniem jego zakresu. Taka jedno-

stronna czynność prawna jest nieważna. Jednakże gdy ten, komu zostało złożone oświadczenie woli w imieniu osoby prawnej, zgodził się na działanie bez umocowania, stosuje się odpowiednio przepisy o zawarciu umowy bez umocowania (art. 39 § 4 K.c.).

Co ze spółkami osobowymi?

Art. 39 K.c. wprost dotyczy spółek kapitałowych, gdyż tylko one na gruncie K.s.h. są osobami prawnymi. Natomiast do spółek osobowych regulacja ta ma odpowiednie zastosowanie zgodnie z art. 33¹ § 1 K.c.

Oceniając ważność umowy zawartej, należy pamiętać o regulacjach szczególnych

Kontrahenci, władze spółki powinni być także świadomi tego, że różne przepisy mogą mieć wpływ na ważność umowy. Jest to szczególnie ważne w przypadku spółek kapitałowych, w tym najpopularniejszej spośród spółek handlowych, tj. spółki z o.o.* Przykładowo w spółce z o.o. uchwała wspólników jest wymagana przy zawarciu przez spółkę umowy, na podstawie której następuje zbycie bądź wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części, ewentualnie ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego (art. 228 pkt 3 K.s.h., zob. też pkt 2 i 4 tej regulacji). Skutki braku takiej uchwały należy oceniać zgodnie z art. 17 § 1–2 K.s.h. Brak zgody wspólników na taką umowę oznacza jej nieważność.

Przepisy K.s.h. wymagają zgody wspólników także na czynności wymienione w art. 15 K.s.h., tj. na zawarcie umowy kredytu, pożyczki, poręczenia lub innej podobnej umowy m.in. z członkiem zarządu (zob. art. 210 K.s.h.), prokurentem albo na ich rzecz.

Natomiast czynność prawna dokonana bez zgody właściwego organu spółki z o.o., wymaganej wyłącznie przez umowę spółki, jest ważna, jednakże nie wyklucza to odpowiedzialności członków zarządu wobec spółki z tytułu naruszenia umowy spółki.

* według danych GUS na koniec 2023 r. w rejestrze REGON wpisanych było ponad 663 tys. spółek handlowych, z czego 576,79 tys. stanowiły spółki z o.o.

4. Czy prokurent musi mieć pełnomocnictwo?

Prowadzę indywidualną działalność gospodarczą. Moim kontrahentem ma zostać spółka z o.o. Przy podpisaniu umowy ma ją reprezentować prokurent. Czy sprawdzenie jego danych w KRS wystarczy? Czy trzeba od niego żądać pełnomocnictwa?

Prokura upoważnia do działania w imieniu i na rzecz spółki, którą jej udzieliła. Prokurent może działać samodzielnie, o ile udzielono mu prokury samoistnej. W przeciwnym razie musi współdziałać z innym prokurentem lub z członkiem zarządu spółki z o.o., zgodnie ze sposobem wykonywania prokury. Prokura samodzielna jest wykonywana jednoosobowo także w sytuacji, gdy w spółce obowiązuje reprezentacja łączna członków zarządu. W każdym przypadku bowiem prokurent, który legitymuje się prokurą samoistną, może reprezentować spółkę samodzielnie przy czynnościach objętych jej zakresem.

Prokura obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądo-

wych, jakie są związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Jedynie w przypadku najważniejszych czynności prokurent musi legitymować się pełnomocnictwem do poszczególnych czynności. Wymóg ten dotyczy zbycia przedsiębiorstwa, dokonania czynności prawnej, na podstawie której następuje oddanie go do czasowego korzystania, oraz zbywania i obciążania nieruchomości (art. 109³ K.c.).

Prokura nie może być ograniczona ze skutkiem wobec osób trzecich.

Prokurenci podlegają wpisowi do KRS (dział 2, rubryka 3). Ujawniane są w nim dane prokurentów

i rodzaj prokury. W przypadku prokury łącznej wpisywany jest także sposób jej wykonywania, a przy prokurze oddziałowej oznaczenie oddziału przedsiębiorstwa.

Chcąc się wylegitymować, prokurent przedstawia odpis z KRS (wydruk z wyszukiwarki Ministerstwa Sprawiedliwości) i np. dowód osobisty. Wydruk z KRS zastępuje dokument pełnomocnictwa. Nie ma potrzeby żądać tego dokumentu z wyjątkiem czynności wymienionych w art. 109³ K.c. Dzięki wpisowi danych prokurentów do KRS łatwo można sprawdzić, czy określona osoba jest prokurentem spółki, czy prokurent może działać indywidualnie za nią czy musi współdziałać z inną osobą.

6. Spółkę partnerską może reprezentować zarząd

Pracuję w spółce z o.o. Nowym kontrahentem spółki ma zostać spółka partnerska. Sprawdziłam jej dane w KRS. W rubryce „Sposób reprezentacji” wpisane jest, że każdy członek zarządu jest uprawniony do samodzielnego reprezentowania spółki. Czy w spółce partnerskiej może działać zarząd?

TAK. Spółkę partnerską, co do zasady, reprezentują jej partnerzy. Jednak na mocy umowy spółki mogą oni ustanowić zarząd (art. 97 § 1 K.s.h.).

Art. 97 § 3 K.s.h. wymaga, aby członkiem zarządu był co najmniej jeden partner. Poza tym do zarządu spółki partnerskiej stosuje się odpowiednio przepisy art. 201–211 i art. 293–300 K.s.h. Normują one zasady działania zarządu w spółce z o.o. Przez to organ ten funkcjonuje w spółce partnerskiej na zasadach obowiązujących w spółce z o.o. Oznacza to, że za-

rząd spółki partnerskiej składa się z jednego albo większej liczby członków. W przypadku organu jednoosobowego osoba stanowiąca zarząd ma prawo samoistnego reprezentowania spółki. Jeżeli zarząd jest wieloosobowy, sposób reprezentowania określa umowa spółki, a w razie jej milczenia w tej kwestii, do składania oświadczeń w imieniu spółki wymagane jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem (art. 205 K.s.h.). Sposób reprezentacji podlega ujawnieniu w KRS.

5. Dodatkowe zabezpieczenia od spółki w związku z zawarciem umowy

Rozważamy nawiązanie współpracy ze spółką komandytową. Funkcjonuje ona od 5 lat w Polsce. Jej sprawozdania finansowe i inne dane wyglądają dobrze. Jednak z jej danych z KRS wynika, że suma komandytowa to tylko 15.000 zł, a komplementariuszem jest spółka zarejestrowana na Cyprze. Czy w tej sytuacji ewentualne odzyskanie długu od wspólników praktycznie może być bardzo trudne?

TAK. Spółka komandytowa ściąga zobowiązania we własnym imieniu i sama ponosi odpowiedzialność za długi swoim majątkiem (art. 8 K.s.h.). W założeniu ustawodawcy pozycję wierzycieli ma wzmacniać możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności jej wspólników. Jest to odpowiedzialność subsydiarna (uzupełniająca) na zasadach wskazanych w art. 31 w zw. z art. 103 K.s.h.

W spółce komandytowej tylko

komplementariusz ponosi nieograniczoną odpowiedzialność za długi spółki (art. 22 § 2 w zw. z art. 103 K.s.h.). Natomiast komandytariusz odpowiada za zobowiązania cywilnoprawne spółki wobec jej wierzycieli tylko do wysokości sumy komandytowej. Suma ta to oznaczony kwotowo zakres odpowiedzialności każdego komandytariusza wobec wierzycieli. Przy tym komandytariusz jest wolny od odpowiedzialności w granicach

wartości wkładu wniesionego do spółki (art. 111 i art. 112 § 1 K.s.h.). Oznacza to, że jeżeli wartość wkładu wniesionego do spółki przez komandytariusza będzie równa bądź wyższa od sumy komandytowej, wówczas nie będzie on ponosił odpowiedzialności za długi spółki (zob. też art. 104 § 4 K.s.h.).

Spółka komandytowa pozwala zatem na ograniczenie odpowiedzialności wspólników.

Sąd Najwyższy w postanowie-

niu z dnia 5 maja 2016 r., sygn. akt II CSK 573/15, uznał, że spółka komandytowa może być wykreślona z KRS z pominięciem formalnej likwidacji, a zatem wówczas, gdy przepisy chroniące wierzycieli spółki nie mają zastosowania. Podkreślił, że w stanie faktycznym rozpatrywanej sprawy rzeczywiście, z uwagi na siedzibę komplementariusza (tj. w Nikozji – Republika Cypru), wierzycielom spółki może być trudniej dochodzić od niego zaspokojenia roszczeń. Jednak musieli oni z tym się liczyć, wiedząc, kim jest komplementariusz, skoro w spółce komandytowej właśnie komplementariusz ponosi odpo-

wiedzialność dodatkową za długi tej spółki. SN uznał zatem, że brak jest w takich okolicznościach uzasadnienia do uruchomienia silniejszej ochrony wierzycieli spółki.

Kontrahenci spółek komandytowych, zwłaszcza tych, których komplementariuszem jest osoba prawna, powinni sprawdzić spółkę, z którą chcą zawrzeć umowę. Następnie warto rozważyć, czy np. żądać dodatkowych zabezpieczeń wykonania zawieranych z takimi spółkami umów. W tym celu można korzystać z różnych instytucji, np. poręczenia, weksla, ustanowienia hipoteki na nieruchomości czy zastawu na rzeczach ruchomych.

7. Można monitorować kontrahenta

Wielu przedsiębiorców boryka się z rosnącymi kosztami prowadzenia działalności. Przyczyniają się do tego rosnące ceny surowców, inflacja czy presja płacowa. Dla części przedsiębiorców okoliczności te mogą powodować problemy z regulowaniem swoich zobowiązań. W związku z tym przed zawarciem umowy warto sprawdzić, czy nasz kontrahent już nie ma problemów z wypłacalnością. Sprawdzenie kondycji finansowej kontrahenta warto rozpocząć od przejrzenia danych ujawnionych w KRS. Przeglądając wydruk z KRS potencjalnego kontrahenta, należy sprawdzić, czy są wpisy w dziale:

- czwartym, tj. czy są wpisy dotyczące zaległości publiczno-prawnych albo zobowiązań cywilnoprawnych stwierdzonych tytułem wykonawczym,
- szóstym, tj. czy są wpisy dotyczące likwidacji, upadłości czy restrukturyzacji.

Poza tym warto przejrzeć dane ze składanych sprawozdań finansowych, a także sprawdzić wspólników (patrz pkt 1 dodatku).

Rejestry: zadłużonych i należności publicznoprawnych

Poza tym kolejnym etapem weryfikowania kontrahenta powinno być sprawdzenie go w Krajowym Rejestrze Zadłużonych. Dostęp do niego można uzyskać przez Portal Rejestrów Sądowych (PRS), zakładka „Krajowy Rejestr Zadłużonych”. KRZ został uruchomiony w dniu 1 grudnia 2021 r. W PRS w zakładce KRZ dostępny jest m.in. „Portal Publiczny”. Przeszukanie jego zasobów nie wymaga logowania. Do informacji w nim zawartych można też dotrzeć bezpośrednio przez stronę krz.ms.gov.pl. Ujawniane w KRZ informacje dotyczą postępowań upadłościowych, restrukturyzacyjnych czy orzeczeń zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, które

zostały wszczęte na wniosek wniesiony po 30 listopada 2021 r. Natomiast w przypadku podmiotów, wobec których umorzono bezskuteczną egzekucję oraz dłużników alimentacyjnych, informacje trafiają do KRZ, gdy podstawa do ich ujawnienia zaistniała po 30 listopada 2021 r. (patrz ramka).

Kolejnym źródłem informacji o kontrahencie może być Rejestr Należności Publicznoprawnych (RNP). Baza ta zawiera informacje o osobach i podmiotach zalegających z zapłatą należności podlegających egzekucji administracyjnej, których wierzycielem jest naczelnik urzędu skarbowego albo jednostka samorządu terytorialnego, m.in. podatków, należności celnych, grzywien. RNP jest jawny, a znajdujące się w nim dane są udostępniane bezpłatnie. Dane udostępnia się m.in. każdemu zainteresowanemu, kto chce uzyskać informacje na temat wymagalnych należności publicznoprawnych innego podmiotu. Kontrahent jako zainteresowany dostęp do tych danych może uzyskać po zalogowaniu w e-Urzędzie Skarbowym.

Nie ma ustawowo określonej minimalnej wysokości należności pozwalającej wierzycielowi na wprowadzenie jej do RNP. Dane dłużnika i informacje o obciążających go należnościach pieniężnych są jednak ujawniane, jeżeli jego łączne zadłużenie wraz z odsetkami za zwłokę wynosi co najmniej 5.000 zł. Więcej na ten temat pisaliśmy w GP nr 67 z 2024 r., na str. 10.

Łatwe przeglądanie Monitora

W PRS, w części Krajowy Rejestr Sądowy dostępna jest m.in. zakładka „Monitor Sądowy i Gospodarczy”. Jest to wyszukiwarka ogłoszeń i obwieszczeń publikowanych w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (MSiG), wydawanym przez Ministra Sprawiedliwości. Publikowane są w nim wpisy do KRS, a także ogłoszenia wymagane przez Kodeks spółek handlowych,

ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym czy ustawę o rachunkowości. Dlatego też zawiera on np. ogłoszenia: w sprawie zwrotu dopłat dla wspólników, o wdrożeniu likwidacji spółki czy sprawozdania finansowe wraz z wymaganymi dokumentami podmiotów niewpisanych do rejestru przedsiębiorców KRS, zobowiązanych na podstawie ustawy o rachunkowości do poddania badaniu rocznego sprawozdania finansowego. W MSiG publikowane są także ogłoszenia dotyczące spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych (rozpoczętych przed 1 grudnia 2021 r., nowsze informacje w tym zakresie udostępniane są w Krajowym Rejestrze Zadłużonych) czy te wymagane przez Kodeks postępowania cywilnego.

Dzięki tej wyszukiwarce można w łatwy sposób przeszukać ogłoszenia i obwieszczenia publikowane w MSiG. Dzienniki te publikowane są bowiem w postaci plików pdf. Pliki te zwykle mają po kilkaset stron. Zatem ręczne ich przeszukiwanie jest czasochłonne.

Wyszukiwarka ministerialna umożliwia przeglądanie i wyszukiwanie dokumentów publikowanych w MSiG według następujących kryteriów:

- nazwa podmiotu,
- numer KRS lub NIP,
- fragment tekstu zamieszczony w opisie pozycji lub w treści ogłoszenia lub obwieszczenia,
- typ ogłoszenia, sprawy,
- sygnatura sprawy,
- data publikacji.

Dla osób poszukujących konkretnych informacji publikowanych w MSiG jest to przydatna funkcjonalność. Poza tym w zakładce „WYSZUKIWANIE OGŁOSZEŃ” jest też dostępna opcja „POBIERZ MONITOR”, można zatem pobrać plik pdf wybranego numeru MSiG.

Omawiana zakładka to obecnie jedynie wyszukiwarka.

Newsletter KRS

Z kolei bieżące sprawdzanie, co

się dzieje u naszego kontrahenta, umożliwia newsletter KRS. Określony jest on na stronie PRS jako „Monitorowanie podmiotów zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym (usługa Newsletter) od 21.06.2022”. Z usługi tej można korzystać bezpłatnie po zalogowaniu się na konto w systemie PRS. Aby mieć dostęp do nowej funkcjonalności, wystarczy skorzystać z opcji „Dodaj podmiot do monitorowania”. Dzięki tej usłudze każdy zainteresowany może przez internet uzyskać informacje o zarejestrowaniu sprawy w postępowaniu rejestrowym (wszczętej na wniosek czy z urzędu) oraz dokonaniu wpisu w KRS, które dotyczą podmiotu wpisanego do KRS zarówno do rejestru przedsiębiorców, jak i rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz SP ZOZ. Zainteresowany może otrzymywać jednocześnie informacje dotyczące nie więcej niż 50 podmiotów. Przekazywane informacje obejmują nu-

mer w KRS, sygnaturę sprawy oraz datę rejestracji sprawy (w razie zarejestrowania sprawy) albo datę dokonania wpisu i numer wpisu (w razie dokonania wpisu). Są to podstawowe informacje dostępne publicznie w aktach rejestrowych i w KRS.

Powiadomienia o zdarzeniach są przekazywane na konto użytkownika w PRS oraz opcjonalnie na adres poczty elektronicznej powiązanej z kontem użytkownika w PRS. Informacje są przesyłane przez wskazany okres, nie dłużej niż przez rok albo do chwili rezygnacji z otrzymywania tych informacji. Dopuszczalne jest przedłużanie tego okresu, każdorazowo na czas nie dłuższy niż rok. Kwestie te reguluje art. 10a ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. W ramach newslettera są przekazywane informacje o zdarzeniach, które nastąpiły od chwili wskazania przez użytkownika numeru KRS podmiotu, którego mają dotyczyć informacje.

KRZ jako cenne źródło informacji o dłużnikach

W KRZ ujawnia się dane podmiotów niewypłacalnych, zagrożonych niewypłacalnością lub o podmiotach, wobec których umorzono bezskuteczną egzekucję, a także tzw. alimenciarzy.

Obecnie w „Portalu Publicznym” dostępne są m.in. następujące usługi:

- „Tablica obwieszczeń” – dzięki niej można wyszukiwać obwieszczenia dotyczące postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych, a także obwieszczenia o zarządzeniu wpisania do repertorium wniosku restrukturyzacyjnego albo wniosku o ogłoszenie upadłości,
- „Wyszukiwanie podmiotów i przeglądanie postępowań” – dzięki tej funkcjonalności można znaleźć informacje o toczących się postępowaniach upadłościowych czy restrukturyzacyjnych, a także o umorzonych postępowaniach egzekucyjnych; co do tych ostatnich można znaleźć informację m.in. o komorniku prowadzącym postępowanie oraz o kwocie niewyegzekwowanej wierzytelności,
- „Wyszukiwanie wspólników spółek osobowych” – chodzi tu o wspólników, którzy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, jeżeli np. ogłoszono upadłość spółki – posiadanie takich informacji ułatwi dochodzenie długów od wspólników,
- „Wyszukiwanie składników masy upadłości” (informacje istotne dla wierzycieli podmiotów w upadłości). Dane z KRZ są udostępniane bezpłatnie.

8. Narzędzie, które pozwala sprawdzić, czy kontrahent ma układ ratalny z US lub ZUS

Jestem kontrahentem spółki z o.o. Spółka zapewnia, że jest w dobrej kondycji finansowej, mimo że nie reguluje swoich zobowiązań na czas. Czy można w szybki sposób sprawdzić, czy spółka ma np. układ ratalny w ZUS lub US?

TAK. Można w tym celu skorzystać z Systemu Udostępniania Danych o Pomocy Publicznej, w skrócie SUDOP. System ten dostępny jest dla każdego, na stronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (sudop.uokik.gov.pl/home). W systemie tym można znaleźć informacje o pomocy publicznej udzielonej przedsiębiorcom, w tym m.in. o zawarciu układu ratalnego z ZUS/US.

System pozwala wyszukać dane dotyczące konkretnego przedsiębiorcy po numerze NIP. Na dole ekranu startowego widoczne są trzy pola, w tym jedno określo-

ne jako „Wyszukiwanie pomocy otrzymanej przez beneficjenta”. Po podaniu numeru NIP wyświetli się komunikat „Brak pomocy spełniającej kryteria”, gdy w systemie nie ma informacji, aby ten podmiot otrzymał omawianą pomoc albo będzie można pobrać raport m.in. w formacie PDF, gdy takie informacje są w systemie. W tym formacie można zaznaczyć pole „zawijanie długich wierszy w kolumnach dla formatu PDF”, a wówczas pojawi się pełny opis w danym polu (przykład).

Aktualizacja danych w systemie SUDOP odbywa się codziennie

w godzinach nocnych. Przy tym wydruki z SUDOP mają charakter wyłącznie informacyjny. Informacje udostępniane za pośrednictwem systemu SUDOP pochodzą ze sprawozdań o udzielonej pomocy sporządzanych za pośrednictwem aplikacji SHRIMP przez podmioty udzielające pomocy na podstawie art. 32 ustawy o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 702). UOKiK na stronie startowej SUDOP informuje, że za prawidłowość i kompletność przekazanych do SUDOP danych odpowiadają wyłącznie podmioty je sporządzające. Podmioty udzielające pomocy mają 7 dni na wprowadzenie/korektę informacji o pomocy do aplikacji SHRIMP. W związku z tym informacja o pomocy udzielonej lub zmianie jej wartości w ciągu ostatnich 7 dni może jeszcze nie być wprowadzona do systemu SUDOP.

9. Układ ratalny a zaświadczenie o niezaleganiu z opłatą składek

Mam zawrzeć kolejną umowę z jednym ze swoich kontrahentów. Działa on w ramach spółki komandytowej. Zdarzało mu się przeciągać płatności. Pracownica spółki, zapewniając, że ich sytuacja finansowa jest stabilna, przedstawiła zaświadczenie o niezaleganiu w opłaceniu składek ubezpieczeniowych w ZUS. Jednak sprawdzając spółkę w SUDOP, okazało się, że spółka ma układ ratalny w ZUS. Czy zatem mimo układu ratalnego podmiot może uzyskać takie zaświadczenie?

TAK. Mimo posiadanego zadłużenia z tytułu nieopłaconych składek ubezpieczeniowych, ZUS może, po spełnieniu odpowiednich warunków, wydać takie zaświadczenie.

Płatnicy zalegający z opłaceniem składek ubezpieczeniowych w ZUS mogą skorzystać z różnego rodzaju ulg pozwalających im na spłatę tych należności, co wynika z art. 29 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 497). Jak stanowi powołany przepis, takim płatnikom ZUS może odroczyć termin płatności składek lub rozłożyć na raty należności z tytułu składek.

Organ rentowy udziela wymienionych ulg wyłącznie na wniosek płatnika (dłużnika), uwzględniającego możliwości płatnicze oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych. Zarówno odroczenie

terminu płatności, jak i rozłożenie płatności na raty następuje w formie umowy. Od składek, które rozłożono na raty, nie nalicza się odsetek za zwłokę począwszy od następnego dnia po dniu wpływu wniosku o udzielenie tej ulgi.

ZUS w zawartej umowie o spłatę zadłużenia składkowego w ratach bądź odraczającej termin płatności składek określa płatnikowi nowe terminy poszczególnych rat lub płatności składek. To powoduje zmianę daty wymagalności tych należności. Płatnicy terminowo wywiązujący się ze wskazanych umów są traktowani przez ZUS jako osoby, które nie mają zadłużenia z tytułu składek. W efekcie są im wydawane zaświadczenia o niezaleganiu w opłaceniu składek.

Przykład opisu wybranych 2 kolumn z wydruku z SUDOP

Nazwa podmiotu udzielającego pomocy	Forma pomocy
Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	rozłożenie na raty płatności zaległej opłaty (składki, wpłaty, kary) lub zaległej opłaty (składki, wpłaty, kary) wraz z odsetkami
URZĄD SKARBOWY (...)	rozłożenie na raty płatności zaległości podatkowej lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami